

ปัญหาโลกร้อนและลำดับภัยพิบัติสำคัญในรอบห้าปี

สกู๊ปข่าวพร้อมภาพเหตุการณ์ ตัวเลขความเสียหาย และบทเรียนสำหรับประเทศไทย

ภาพน้ำท่วมเมืองปอร์โตอาเลเกร รัฐรีโอกรันดีดูซูล ประเทศบราซิล พ.ศ. 2567 | เครดิตภาพ FEICON

ครอบคลุมเหตุการณ์ พ.ศ. 2565 ถึง 2569

จัดทำเพื่อการสื่อสารสาธารณะ โดย วิสาทกิจชุมชนผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ชัยภูมิ

วันที่ 28 กันยายน 2569

ห้าปีที่ความเสียหายจากอากาศสุดขั้วปรากฏชัดขึ้น

ข้อสรุปสำคัญ โลกไม่ได้กำลังลงโทษมนุษย์ แต่ระบบภูมิอากาศกำลังสะท้อนผลจากการสะสมก๊าซเรือนกระจกและการพัฒนาที่เพิ่มความเปราะบาง เหตุการณ์หนึ่งไม่ได้เกิดจากโลกร้อนเพียงสาเหตุเดียว ทว่าโลกที่ร้อนขึ้นสามารถเพิ่มโอกาสหรือความรุนแรงของคลื่นความร้อน ฝนหนัก ภัยแล้ง ไฟป่า และน้ำทะเลสูงในหลายภูมิภาค

ปี	พื้นที่	เหตุการณ์	ความเสียหายเด่น
2565	ปากีสถาน	อุทกภัยครั้งใหญ่	มากกว่า 33 ล้านคนได้รับผลกระทบ ผู้เสียชีวิตมากกว่า 1,700 คน ความสูญเสียประมาณ 40,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ
2566	ลิเบีย	น้ำหลากเมืองเดอร์นา	พายุแดดเนียลและเขื่อนแตกทำให้มีผู้เสียชีวิตหลายพันคน ชุมชนและโครงสร้างพื้นฐานถูกทำลาย
2567	บราซิล	น้ำท่วมภาคใต้	ผู้เสียชีวิตมากกว่า 180 คน เมือง พื้นที่เกษตร ถนน และระบบบริการสาธารณะเสียหายวงกว้าง
2568	สหรัฐอเมริกา	ไฟป่าลอสแอนเจลิส	ผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 28 คน อาคารมากกว่า 16,000 แห่งถูกทำลายหรือเสียหาย
2569	โมซัมบิก	น้ำท่วมแอฟริกาตอนใต้	มากกว่า 300,000 คนพลัดถิ่นในจังหวัดกาชา และราว 600,000 คนได้รับผลกระทบในพื้นที่วิกฤต
2569	กรุงเทพมหานคร	ฝนเกือบ 300 มม. ใน 48 ชั่วโมง	ประกาศพื้นที่ประสบสาธารณภัยครบ 50 เขต ถนนสายหลัก และชุมชนหลายแห่งน้ำท่วม การเดินทางและกิจกรรมเศรษฐกิจหยุดชะงัก

หมายเหตุ: ตัวเลขความเสียหายอาจได้รับการปรับปรุงภายหลังตามการยืนยันของหน่วยงานทางการ การระบุความเชื่อมโยงกับภาวะโลกร้อนใช้หลักฐานจาก IPCC WMO และงานศึกษาการระบุสาเหตุของเหตุการณ์

ภัยพิบัติไม่ใช่ภาระของประชาชนเพียงฝ่ายเดียว

ภาคอุตสาหกรรม ประเทศพัฒนาแล้ว รัฐบาล และชุมชนต้องจัดการวิกฤตร่วมกันตามความรับผิดชอบและขีดความสามารถ

ข้อสรุปจากสัปดาห์ เหตุการณ์ป่ากีสถาน ลิเบีย บราซิล ลอสแอนเจลิส โมซัมบิก และกรุงเทพมหานครแสดงให้เห็นว่า ความเสียหายไม่ได้เกิดจากอากาศสุดขั้วเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการที่อากาศสุดขั้วปะทะกับเมือง ระบบผลิต โครงสร้างพื้นฐาน และความเหลื่อมล้ำที่ยังไม่พร้อมรับมืออากาศแบบใหม่ การแก้ปัญหาจึงต้องเกิดทั้งต้นเหตุและปลายเหตุพร้อมกัน

ภาพรวมเหตุการณ์จากหลายพื้นที่: ปากีสถาน ลิเบีย บราซิล ลอสแอนเจลิส โมซัมบิก และกรุงเทพมหานคร แสดงทั้งน้ำท่วมเมืองเสียหาย และพื้นที่ไฟป่า | เครดิตภาพตามรายละเอียดในแต่ละบท

เหตุใดประเทศร่ำรวยและภาคอุตสาหกรรมต้องรับบทมากกว่า

- ประเทศที่พัฒนาอุตสาหกรรมมายาวนานและธุรกิจที่ใช้พลังงานหรือทรัพยากรสูงมีส่วนต่อการสะสมก๊าซเรือนกระจกในอดีตและปัจจุบันมากกว่าชุมชนรายย่อย
- IPCC ระบุว่า ประเทศพัฒนาน้อยที่สุดมีส่วนเพียงประมาณร้อยละ 0.4 ของการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์สะสมตั้งแต่ พ.ศ. 2393 ถึง 2562 แต่กลับมีขีดความสามารถรับมือภัยพิบัติต่ำกว่า
- UNFCCC ใช้หลักความรับผิดชอบร่วมกันแต่แตกต่างกันตามขีดความสามารถ ทุกประเทศต้องลงมือ แต่ประเทศพัฒนาแล้วควรลดการปล่อยเร็วกว่าและสนับสนุนเงินทุนกับเทคโนโลยีแก่ประเทศกำลังพัฒนา
- UNEP รายงานว่าประเทศรายได้สูงใช้ทรัพยากรมากกว่าประเทศรายได้ต่ำประมาณหกเท่า และสร้างผลกระทบต่อภูมิอากาศมากกว่าปริมาณสิบเท่า จึงไม่ใช่วิธีที่ยุติธรรมที่จะผลักต้นทุนทั้งหมดให้ประชาชน เกษตรกร และชุมชนปลายทาง

ความรับผิดชอบร่วมกันที่ต้องเกิดขึ้นทันที

หัวข้อ	ข้อมูลสำคัญ
ภาคอุตสาหกรรมและบริษัทขนาดใหญ่	ลดการปล่อยจริงในโรงงานและห่วงโซ่อุปทาน เปิดเผยข้อมูล Scope 1 2 และ 3 ลงทุนพลังงานสะอาด ใช้วัตถุดิบหมุนเวียน และรับซื้อผลผลิตคาร์บอนต่ำในราคาที่เป็นธรรม
ประเทศพัฒนาแล้ว	เพิ่มเงินทุนลดการปล่อยและการปรับตัวในรูปแบบทุนให้เปล่าหรือเงินผ่อนปรน ถ่ายทอดเทคโนโลยี และสนับสนุนกองทุนความสูญเสียและความเสียหาย
รัฐบาลและเมือง	ปรับระบบน้ำ ผังเมือง โครงสร้างพื้นฐาน ระบบเตือนภัย และนโยบายเกษตรให้รองรับความเสี่ยงใหม่ พร้อมคุ้มครองผู้มีรายได้น้อยและแรงงาน
สถาบันการเงินและผู้ซื้อ	ผูกมัดสินเชื่อ การลงทุน และการจัดซื้อกับผลลดการปล่อยที่ตรวจสอบได้ จ่ายคาร์บอนพรีเมียมและรับซื้อระยะยาวเพื่อให้ชุมชนลงทุนได้
ชุมชนและเกษตรกร	ลงมือในพื้นที่ ลดการเผา ฟื้นฟูดิน จัดการน้ำ ผลิตอาหารปลอดภัย บันทึกรายการ และร่วมออกแบบโครงการโดยไม่ถูกโยนภาระต้นทุนให้ฝ่ายเดียว

หลักความเป็นธรรม ผู้ที่ปล่อยมากกว่า มีกำไรมากกว่า และมีทรัพยากรมากกว่า ควรรับผิดชอบมากกว่า ส่วนชุมชนที่อยู่แนวหน้าควรได้รับเงินทุน เทคโนโลยี ตลาด และอำนาจตัดสินใจ ไม่ใช่เพียงคำขอให้ปรับตัวด้วยตนเอง

วิสาหกิจชุมชนเล็ก ๆ กำลังทำอะไร

จากผู้รับผลกระทบสู่ผู้ลงมือแก้ปัญหาในพื้นที่ชัยภูมิ

วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ชัยภูมิ ไม่ใช่อุตสาหกรรมขนาดใหญ่และไม่ได้มีงบประมาณมหาศาล แต่กำลังพิสูจน์ว่าชุมชนสามารถเริ่มลดการเผา พื้นฟูดิน ผลิตอาหาร และสร้างรายได้จากทรัพยากรที่เคยถูกทิ้งหรือเผาได้ หากได้รับความร่วมมือที่เหมาะสม

ภาพกิจกรรมจริงของวิสาหกิจชุมชน: ภาพรวมโครงการ การทำปุ๋ยอินทรีย์ การลงพื้นที่เกษตร โรงเรือนสุขภาพดี และผลผลิตปลอดภัย | เครดิตภาพ: เว็บไซต์วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ชัยภูมิ

แหล่งข้อมูลโครงการ เว็บไซต์สรุพพัฒน์ หมิ่นศรีรัชต์: <https://suraphat-mueangsirat.suraput-m.chatgpt.site/> | เว็บไซต์วิสาหกิจชุมชนฯ: <https://chaiyaphum-organic-enterprise.pattanachaiyaphum888.chatgpt.site/>

งานที่ทำ	วิธีดำเนินการ	ผลที่เกิดขึ้นและเป้าหมาย
BIO NO BURN	ชักชวนเกษตรกรไม่เผาใบอ้อยและเศษวัสดุเกษตรรวบรวม สับ และนำเข้าสู่ระบบหมักหรือการแปรรูป	เป้าหมายลดการเผา 5,000 ไร่ต่อปี และจัดการชีวมวลประมาณ 2,500 ตันต่อปี
ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ	เปลี่ยนชีวมวล มูลสัตว์ และวัสดุเหลือใช้ให้เป็นปัจจัยการผลิตสำหรับฟื้นฟูดินและลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมี	รายงานยอดขายแล้ว 3,353 กิโลกรัมมูลค่า 354,870 บาท และมีเป้าหมายผลิต 55 ตันต่อปี
ฟื้นฟูดินและน้ำ	เพิ่มอินทรีย์วัตถุ ช่วยดินอุ้มน้ำ ลดการชะล้าง และสร้างความทนทานต่อฝนทั้งช่วงกับอากาศร้อน	ใช้แปลงสาธิตและการทำงานร่วมกับเกษตรกรเพื่อเก็บข้อมูลต้นทุน ผลผลิตและสภาพดิน
Healthy Greenhouse	พัฒนาการผลิตผักและผลไม้ปลอดภัยในระบบโรงเรือนเพื่อรับมือฤดูการแปรปรวน	มีพื้นที่สาธิต 1.2 ไร่และโรงเรือนดำเนินงาน 2 หลัง พร้อมแผนขยายศูนย์เรียนรู้
Digital MRV	บันทึกแปลง ปริมาณชีวมวล การลดการเผา การใช้	พัฒนาระบบข้อมูลสำหรับคาร์บอน ห่วงโซ่

งานที่ทำ	วิธีดำเนินการ	ผลที่เกิดขึ้นและเป้าหมาย
	ปัจจัยการผลิต และผลลัพธ์ เพื่อรองรับการตรวจสอบ	อุปทาน ESG และการรายงานผู้สนับสนุน
ตลาดและรายได้ชุมชน	เชื่อมผลผลิตปลอดภัย ปุ๋ยอินทรีย์ ชีวมวล ไบโอดีเซล และบริการภาคสนามกับผู้ซื้อ	เริ่มจาก 100 ครัวเรือนประมาณ 220 ไร่ และมีเป้าหมายขยายสู่ 1,000 ครัวเรือน
การเรียนรู้และความร่วมมือ	สร้าง Chaiyaphum Green Heritage Farm เป็นฟาร์มและศูนย์เรียนรู้เกษตรยั่งยืน	เชื่อมเกษตรกร นักเรียน ผู้ซื้อ เทคโนโลยี ภาคอุตสาหกรรม และแหล่งทุนเข้าทำงานภาคสนาม

สิ่งที่ชุมชนต้องการจากพันธมิตร เงินทุนสำหรับเครื่องจักรและศูนย์จัดการชีวมวล การรับซื้อระยะยาว ราคาที่สะท้อนคุณค่าคาร์บอน เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ ระบบ MRV ที่ไม่ซับซ้อนเกินไป และการสนับสนุนที่ให้ชุมชนเป็นเจ้าของผลลัพธ์

สารจากชุมชน เราอาจเป็นองค์กรเล็ก แต่เราไม่ได้รอให้โลกแก้ปัญหาแทน เรากำลังลงมือในแปลงจริง ลดการเผาจริง พื้นดินจริง ผลิตอาหารจริง และสร้างรายได้จริง สิ่งที่เราขาดไม่ใช่ความตั้งใจ แต่คือระบบสนับสนุนที่ทำให้การลงมือเล็ก ๆ สามารถขยายผลได้ อย่างเป็นธรรมชาติ

เหตุการณ์เด่น พ.ศ. 2565

ปากีสถานจมน้ำ

ฝนมรสุมรุนแรงซ้อนทับกับน้ำหลากในลุ่มแม่น้ำสินธุ

ภาพถ่ายดาวเทียมแสดงพื้นที่น้ำท่วมในปากีสถาน พ.ศ. 2565 | เครดิต NASA Earth Observatory และ Landsat

หัวข้อ	ข้อมูลสำคัญ
ช่วงเหตุการณ์	กลางเดือนมิถุนายนถึงฤดูมรสุม พ.ศ. 2565
ผู้ได้รับผลกระทบ	มากกว่า 33 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 14 ของประชากรประเทศ
ผู้เสียชีวิต	มากกว่า 1,700 คน
มูลค่าความเสียหาย	ประมาณ 40,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ
พื้นที่เสียหาย	บ้านเรือน ถนน สะพาน พื้นที่เกษตร ปศุสัตว์ และระบบสุขภาพ

ภาพเหตุการณ์และลำดับความเสียหาย

ฝนมรสุมตกหนักผิดปกติในหลายจังหวัด ขณะเดียวกันความร้อนก่อนฤดูฝนเพิ่มการละลายของหิมะและน้ำแข็งบนภูเขา น้ำจากหลายทางไหลเข้าสู่ลุ่มแม่น้ำสินธุจนเกิดพื้นที่น้ำท่วมขนาดมหึมาที่มองเห็นได้จากดาวเทียม รัฐบาลประกาศภาวะฉุกเฉินและต้องดำเนินงานช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่กว้าง

ความเสียหายที่เกิดขึ้น

- บ้านเรือนมากกว่าหนึ่งล้านหลังถูกทำลายหรือได้รับความเสียหาย และประชาชนจำนวนมากต้องย้ายเข้าสู่ศูนย์พักพิง
- พืชผลและปศุสัตว์เสียหาย กระทบรายได้เกษตรกรและทำให้ความมั่นคงทางอาหารลดลง
- แหล่งน้ำปนเปื้อนและระบบสาธารณสุขเผชิญความเสี่ยงจากโรคที่มากับน้ำ
- ถนนและสะพานถูกตัดขาด ทำให้การส่งอาหาร ยา และความช่วยเหลือล่าช้า

ความเชื่อมโยงกับภาวะโลกร้อน

การวิเคราะห์ของนักวิทยาศาสตร์ระบุว่า ภาวะโลกร้อนจากมนุษย์น่าจะเพิ่มความรุนแรงของฝนในพื้นที่ประสบภัย อย่างไรก็ตาม ยังมีความไม่แน่นอนทางแบบจำลอง และความเสียหายถูกขยายจากความยากจน การตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เสี่ยง และข้อจำกัดของระบบระบายน้ำ

บทเรียนสำคัญ: การลดการสูญเสียต้องทำพร้อมกันทั้งระบบเตือนภัย การวางผังพื้นที่ลุ่ม การคุ้มครองเกษตรกร และการฟื้นฟูพื้นที่รับน้ำตามธรรมชาติ

เหตุการณ์เด่น พ.ศ. 2566

เดอร์นา เมืองที่ถูกกระแสน้ำฉีกออก

พายุแดเนียลนำฝนสุดขั้ว ก่อนเขื่อนสองแห่งเหนือเมืองพังลง

ภาพถ่ายดาวเทียมหลังน้ำหลากเมืองเดอร์นา ประเทศลิเบีย เดือนกันยายน พ.ศ. 2566 | เครดิต NASA Earth Observatory และ Landsat 9

หัวข้อ	ข้อมูลสำคัญ
ช่วงเหตุการณ์	กันยายน พ.ศ. 2566
สาเหตุโดยตรง	ฝนหนักจากพายุแดเนียล น้ำไหลหลาก และเขื่อนสองแห่งพัง
ความสูญเสียชีวิต	มีผู้เสียชีวิตหลายพันคนและสูญหายจำนวนมาก
ความเสียหายทางกายภาพ	ย่านชุมชน ถนน สะพาน อาคาร และบริการพื้นฐานถูกทำลาย
ปัจจัยเปราะบาง	การบำรุงรักษาเขื่อน ระบบเตือนภัย การบริหารความเสี่ยง และความขัดแย้งภายในประเทศ

ภาพเหตุการณ์และลำดับความเสียหาย

พายุเมติเตอร์เรเนียนแดเนียลเทฟนหนักลงบนลิเบียตะวันออก น้ำสะสมเหนือเมืองเดอร์นาจนเขื่อนสองแห่งพัง กระแสน้ำขนาดใหญ่ไหลผ่านหุบเขาเข้าสู่ใจกลางเมืองอย่างรวดเร็ว บ้านทั้งแถวถูกพัดออกสู่ทะเล และเส้นทางคมนาคมสำหรับกัญญาได้รับความเสียหาย

ความเสียหายที่เกิดขึ้น

- มีผู้เสียชีวิตหลายพันคน ครอบครัวจำนวนมากสูญเสียบ้านและสมาชิกในครอบครัว
- อาคารและยานที่อยู่อาศัยบริเวณแนววาติเดอร์นาถูกกวาดหาย
- โครงสร้างพื้นฐานด้านถนน สะพาน ไฟฟ้า น้ำ และสุขภาพได้รับความเสียหาย
- การกักกัญญาซับซ้อนจากการขาดข้อมูล การสื่อสาร และโครงสร้างการบริหารที่แตกแยก

ความเชื่อมโยงกับภาวะโลกร้อน

ทะเลเมดิเตอร์เรเนียนที่อุ่นขึ้นสามารถเพิ่มไอน้ำและพลังงานให้พายุ แต่ภัยพิบัติครั้งนี้ไม่ได้เกิดจากภูมิอากาศเพียงอย่างเดียว การพังของเขื่อนและความไม่พร้อมของระบบบริหารกัญญาพิบัติเป็นตัวคูณความสูญเสียอย่างชัดเจน

บทเรียนสำคัญ: โครงสร้างพื้นฐานต้องได้รับการตรวจสอบและบำรุงรักษาตามความเสี่ยงใหม่ ไม่ควรใช้ข้อมูลสภาพอากาศในอดีตเพียงอย่างเดียวในการออกแบบความปลอดภัย

เหตุการณ์เด่น พ.ศ. 2567

บราซิล น้ำท่วมครั้งประวัติศาสตร์

รัฐริโอกรันดีดูซูลเผชิญฝนต่อเนื่อง เมืองและพื้นที่เกษตรจมเป็นวงกว้าง

สภาพเมืองปอร์โตอาเลเกรขณะถูกน้ำท่วมในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2567 | เครดิต FEICON

หัวข้อ	ข้อมูลสำคัญ
ช่วงเหตุการณ์	ปลายเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2567
พื้นที่หลัก	รัฐริโอกรันดีดูซูลและเมืองปอร์โตอาเลเกร
ผู้เสียชีวิต	มากกว่า 180 คน
ลักษณะความเสียหาย	เมือง พื้นที่เกษตร สนามบิน ถนน สะพาน ระบบน้ำและไฟฟ้า
ผลทางเศรษฐกิจ	ภาคเกษตรเสียหายประมาณ 8.5 พันล้านเรียลบราซิลตามรายงาน WMO

ภาพเหตุการณ์และลำดับความเสียหาย

ฝนตกต่อเนื่องทำให้แม่น้ำหลายสายล้นตลิ่ง น้ำท่วมเมืองปอร์โตอาเลเกรและเทศบาลจำนวนมาก สนามบินและถนนสายหลักหยุดใช้งาน การอพยพประชาชนต้องดำเนินการท่ามกลางน้ำที่ยังเพิ่มระดับ WMO ระบุว่าเป็นภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศร้ายแรงที่สุดของบราซิล

ความเสียหายที่เกิดขึ้น

- มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 180 คน และประชาชนจำนวนมากต้องอพยพจากบ้าน
- พื้นที่เพาะปลูก ปศุสัตว์ คลังสินค้า และห่วงโซ่อุปทานอาหารได้รับผลกระทบ
- สนามบิน ถนน และสะพานปิดใช้งาน ทำให้การเดินทางและการส่งสินค้าหยุดชะงัก
- โรงเรียน โรงพยาบาล ระบบน้ำประปาและไฟฟ้าต้องรับมือกับน้ำท่วมเป็นเวลานาน

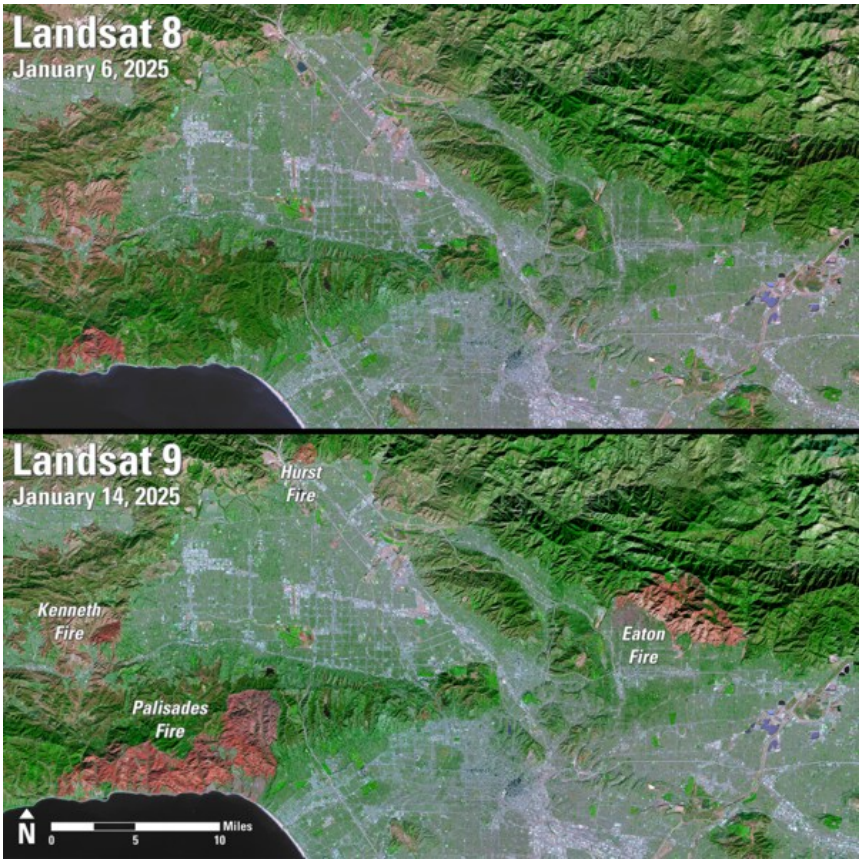
ความเชื่อมโยงกับภาวะโลกร้อน

เอลนีโญมีบทบาทต่อรูปแบบฝนในอเมริกาใต้ ขณะเดียวกัน อากาศที่อุ่นขึ้นสามารถกักเก็บไอน้ำได้มากและเพิ่มศักยภาพของฝนหนัก ส่วนการใช้ที่ดิน ระบบระบายน้ำ และการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่น้ำท่วม กำหนดขนาดความเสียหายจริง

บทเรียนสำคัญ: เมืองต้องสร้างพื้นที่รับน้ำ ระบบระบายน้ำ และมาตรฐานก่อสร้างที่รองรับปริมาณฝนใหม่ พร้อมคุ้มครองภาคเกษตรและห่วงโซ่อาหาร

ลอสแอนเจลิสลุกเป็นไฟ

ไฟป่า Palisades และ Eaton แสดงความเสี่ยงเมื่อความแห้งแล้ง ลมแรง และเมืองมาบรรจบกัน

ภาพถ่ายดาวเทียมเปรียบเทียบพื้นที่ไฟป่าในลอสแอนเจลิส เดือนมกราคม พ.ศ. 2568 | เครดิต USGS Landsat Missions

หัวข้อ	ข้อมูลสำคัญ
วันเริ่มเหตุการณ์	7 มกราคม พ.ศ. 2568
พื้นที่สำคัญ	Palisades และ Eaton ในลอสแอนเจลิสเคาน์ตี
ผู้เสียชีวิต	อย่างน้อย 28 คน
อาคารเสียหาย	มากกว่า 16,000 แห่งถูกทำลายหรือได้รับความเสียหาย
ผลกระทบสภาพอากาศ	เงื่อนไขเชื้อต่อไฟมีโอกาสมากขึ้นราวร้อยละ 35 จากภาวะโลกร้อน

ภาพเหตุการณ์และลำดับความเสียหาย

ไฟป่าปะทุในช่วงที่พืชพรรณแห้งและลมซานตาแอนาพัดแรง เปลวไฟเคลื่อนจากพื้นที่ลาดเขาเข้าสู่ชุมชนอย่างรวดเร็ว การอพยพเกิดขึ้นพร้อมกันในหลายพื้นที่ ขณะที่ควันและเถาเถียนกระทบสุขภาพ การคมนาคม โรงเรียน และธุรกิจทั้งในและนอกพื้นที่เพลิงไหม้

ความเสียหายที่เกิดขึ้น

- มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 28 คน และประชาชนจำนวนมากต้องอพยพ
- อาคารมากกว่า 16,000 แห่งถูกทำลายหรือเสียหาย รวมถึงบ้าน ธุรกิจและสถานที่สาธารณะ
- ระบบประกันภัย ที่อยู่อาศัย และงบประมาณฟื้นฟูถูกกดดันจากมูลค่าความเสียหายสูง
- ควันไฟทำให้คุณภาพอากาศแย่ลง กระทบสุขภาพและกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่กว้าง

ความเชื่อมโยงกับภาวะโลกร้อน

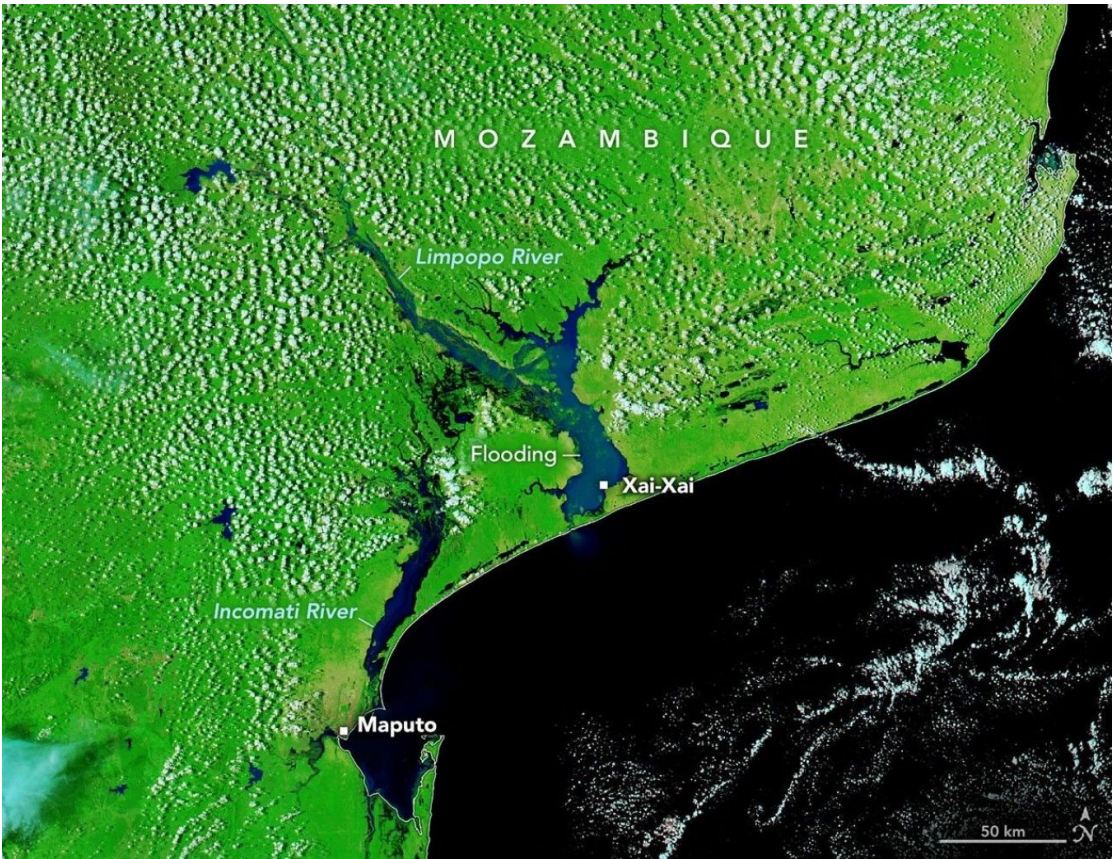
World Weather Attribution ประเมินว่า สภาพอากาศร้อน แห้ง และมีลมซึ่งเอื้อต่อไฟในเหตุการณ์นี้มีโอกาสเกิดมากขึ้นประมาณร้อยละ 35 จากภาวะโลกร้อนจากมนุษย์ แต่ต้นกำเนิดไฟ การขยายเมืองเข้าสู่พื้นที่เสี่ยง การจัดการเชื้อเพลิง และความพร้อมในการอพยพยังเป็นปัจจัยสำคัญ

บทเรียนสำคัญ: การป้องกันไฟป่าต้องรวมการจัดการเชื้อเพลิง รอบกั้นไฟ มาตรฐานอาคาร ระบบแจ้งเตือน และการวางแผนเมือง ไม่ใช่พึ่งการดับไฟเมื่อเกิดเหตุแล้ว

เหตุการณ์เด่น พ.ศ. 2569

โมซัมบิก น้ำท่วมใหญ่ตั้งแต่ต้นปี

ฝนหนักในแอฟริกาตอนใต้ทำให้พื้นที่กว้างจมอยู่ใต้น้ำและประชาชนหลายแสนคนต้องอพยพ

ภาพถ่ายดาวเทียมแสดงน้ำท่วมตอนใต้ของโมซัมบิก วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2569 | เครดิต NASA Earth Observatory และ MODIS

หัวข้อ	ข้อมูลสำคัญ
ช่วงเหตุการณ์	มกราคม พ.ศ. 2569
พื้นที่หลัก	จังหวัดกาชา จังหวัดมาปูโต และพื้นที่ลุ่มแม่น้ำทางตอนใต้
ผู้พลัดถิ่น	มากกว่า 300,000 คนเฉพาะจังหวัดกาชา
ผู้ได้รับผลกระทบ	ราว 600,000 คนในจังหวัดกาชาและมาปูโตตามรายงานช่วงวิกฤต
ผลกระทบหลัก	ถนน บ้านเรือน พื้นที่เกษตร แหล่งน้ำ และความเสี่ยงโรคที่มากับน้ำ

ภาพเหตุการณ์และลำดับความเสียหาย

ฝนตกหนักหลายสัปดาห์ทำให้แม่น้ำลิมโปโปและอินโคมาติเอออลัน อ่างเก็บน้ำและระบบระบายน้ำรับไม่ไหว น้ำท่วมชุมชนและพื้นที่เพาะปลูกกว้างใหญ่ เมืองชายชายและพื้นที่โดยรอบต้องเร่งอพยพประชาชน ขณะเดียวกันความเสียหายต่อถนนทำให้การช่วยเหลือยากขึ้น

ความเสียหายที่เกิดขึ้น

- มากกว่า 300,000 คนพลัดถิ่นในจังหวัดกาซาและดองฟิงศูนย์พักพิง
- บ้านเรือน ถนน และพื้นที่เพาะปลูกจมอยู่ใต้น้ำ กระทบรายได้และความมั่นคงทางอาหาร
- น้ำท่วมซึ่งเพิ่มความเสี่ยงอหิวาตกโรคและโรคติดต่อจากน้ำ
- การขนส่ง ความช่วยเหลือ และการเข้าถึงสถานพยาบาลหยุดชะงักในหลายพื้นที่

ความเชื่อมโยงกับภาวะโลกร้อน

WMO ระบุว่าน้ำท่วมครั้งนี้เป็นหนึ่งในเหตุการณ์สุดขั้วที่ปี 2569 แต่ ณ วันที่จัดทำ ยังไม่ควรระบุสัดส่วนผลจากภาวะโลกร้อนต่อเหตุการณ์นี้โดยตรง สิ่งที่ยืนยันในภาพรวมได้คือ โลกที่อุ่นขึ้นเพิ่มความเสี่ยงของฝนหนักในหลายภูมิภาค

บทเรียนสำคัญ: ประเทศที่มีทรัพยากรจำกัดต้องได้รับการสนับสนุนด้านระบบเตือนภัย โครงสร้างพื้นฐานที่ทนทาน เงินฟื้นฟู และกลไกชดเชยความสูญเสียอย่างเป็นธรรม

กรุงเทพมหานคร น้ำท่วมเมืองหลวง

ฝนตกเกือบ 300 มิลลิเมตรภายใน 48 ชั่วโมง ทำให้ถนนและชุมชนหลายแห่งจมอยู่ใต้น้ำ

รถยนต์ รถโดยสาร และประชาชนท่วมกลางน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร วันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2569 | เครดิตภาพ Reuters เผยแพร่ผ่าน The Indian Express

หัวข้อ	ข้อมูลสำคัญ
ช่วงเหตุการณ์	24 ถึง 27 กันยายน พ.ศ. 2569
ปริมาณฝน	เกือบ 300 มิลลิเมตรภายในประมาณ 48 ชั่วโมง
พื้นที่ประกาศภัย	กรุงเทพมหานครประกาศพื้นที่ประสบสาธารณภัยครบทั้ง 50 เขต
ผลกระทบเด่น	ถนนสายหลัก รถยนต์ บ้านเรือน ร้านค้า การเดินทาง และเส้นทางเชื่อมสนามบิน
สถานะความเสียหาย	มูลค่าความเสียหายรวมยังอยู่ระหว่างการสำรวจ ณ วันที่จัดทำ

ภาพเหตุการณ์และลำดับความเสียหาย

ฝนตกต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงปลายวันที่ 24 กันยายน ทำให้คลองและระบบระบายน้ำรับน้ำจำนวนมากในช่วงเวลาสั้นไม่ทัน กรุงเทพมหานครประกาศพื้นที่ประสบสาธารณภัยจากสามเขตในช่วงแรก ก่อนขยายครบทั้ง 50 เขตในวันที่ 26 กันยายน ถนนสำคัญหลายสายมีน้ำท่วมสูง รถยนต์และรถโดยสารบางคันจมน้ำ ประชาชนต้องเดินลุยน้ำหรือพักอยู่ในบ้าน ขณะที่สถานีสูบน้ำทำงานเต็มกำลังและมีการเตรียมกระสอบทรายกับศูนย์พักพิง

ความเสียหายที่เกิดขึ้น

- ถนนสายหลักหลายแห่งมีน้ำท่วมสูงและการจราจรติดขัด รถยนต์บางส่วนเสียหายหรือไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้
- บ้านเรือน ร้านค้า สถานศึกษา และชุมชนริมคลองได้รับผลกระทบจากน้ำไหลเข้าพื้นที่
- เส้นทางเข้าสนามบินและระบบขนส่งได้รับผลกระทบ ทำให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวต้องเผื่อเวลาเดินทาง
- กิจกรรมทางเศรษฐกิจ การค้าปลีก การส่งสินค้า และการทำงานหยุดชะงักในหลายพื้นที่
- มูลค่าความเสียหายรวมของกรุงเทพมหานครยังไม่สามารถสรุปได้ในช่วงที่น้ำเพิ่งลดระดับ

ความเชื่อมโยงกับภาวะโลกร้อน

เหตุการณ์นี้เกิดจากฝนมรสุมและบริเวณความกดอากาศต่ำโดยตรง ยังไม่มีการศึกษาระบุสัดส่วนว่าภาวะโลกร้อนทำให้ฝนครั้งนี้รุนแรงขึ้นเท่าใด อย่างไรก็ดี หลักวิทยาศาสตร์ยืนยันว่าอากาศที่อุ่นขึ้นสามารถกักเก็บไอน้ำได้มากขึ้นและเพิ่มศักยภาพของฝนหนัก ความเสี่ยงของกรุงเทพยังถูกซ้ำเติมด้วยพื้นที่ผิวคอนกรีตที่น้ำซึมผ่านไม่ได้ การก่อสร้างกีดขวางทางน้ำ ความสามารถของท่อและคลอง แผ่นดินทรุด น้ำทะเลสูง และความหนาแน่นของเมือง

บทเรียนสำคัญ: กรุงเทพมหานครต้องปรับจากการเฝ้าระวังน้ำเพียงอย่างเดียว ไปสู่การสร้างพื้นที่หน่วงน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ สวนรับน้ำ การดูแลคลอง ระบบเตือนภัยรายพื้นที่ และมาตรฐานเมืองที่รองรับฝนซึ่งรุนแรงกว่าสถิติเดิม

ภัยใกล้ตัวที่กำลังเข้ามาใกล้ภาคเกษตรและชุมชนไทย

WMO รายงานว่าเอเชียกำลังอุ่นขึ้นเกือบสองเท่าของค่าเฉลี่ยโลก และยังเป็นภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบจากภัยอากาศ ภูมิอากาศ และน้ำอย่างหนัก สำหรับประเทศไทย ความเสี่ยงไม่ได้มีเพียงน้ำท่วมหรือภัยแล้ง แต่เชื่อมโยงถึงสุขภาพ ต้นทุนการผลิต ความมั่นคงทางอาหาร และรายได้ของชุมชน

ความเสี่ยง	ความเสียหายที่อาจเกิด	แนวทางรับมือ
คลื่นความร้อน	คนทำงานกลางแจ้งเสี่ยงโรคลมร้อน สัตว์เลี้ยงเครียดจากความร้อน และพืชลดผลผลิต	ปรับเวลาทำงาน จุดพักร้อน ระบบให้น้ำ และพันธุ์พืชที่ทนสภาพอากาศ
ฝนหนักและน้ำท่วม	เมืองระบายน้ำไม่ทัน ดินถล่ม ถนนและพื้นที่เกษตรเสียหาย	แผนที่เสี่ยง แหล่งหนองน้ำ ระบบเตือนภัย และปกป้องพื้นที่รับน้ำ
ภัยแล้ง	น้ำต้นทุนลด ต้นทุนสูบน้ำเพิ่ม และดินสูญเสียความชื้น	เก็บน้ำในแปลง เพิ่มอินทรีย์วัตถุ คลุมดิน และวางแผนชนิดพืช
ไฟป่าและ PM2.5	สุขภาพเสียหาย ทัศนวิสัยลด และเกิดต้นทุนต่อเศรษฐกิจ	ลดการเผา จัดการเชื้อเพลิง และนำชีวมวลกลับมาใช้ประโยชน์
ทะเลสูงและน้ำเค็ม	กระทบชุมชนชายฝั่ง แหล่งน้ำจืด และเกษตรพื้นที่ลุ่มต่ำ	ฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่ง จัดการน้ำ และปรับการใช้ที่ดิน
อาหารและราคา	ผลผลิตผันผวน โรคพืชเพิ่ม และห่วงโซ่ขนส่งสะดุด	กระจายพืช สร้างตลาดท้องถิ่น ระบบโรงเรือน และข้อมูลย้อนกลับ

BIO NO BURN ลดการเผาและสร้างภูมิคุ้มกันในระดับพื้นที่

ภัยพิบัติระดับโลกสะท้อนว่าการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต้องดำเนินไปพร้อมกัน ในภาคเกษตร การจัดการเศษวัสดุ การฟื้นฟูดิน และการจัดการน้ำเป็นทั้งการลดสาเหตุและลดความเสียหายจากสภาพอากาศสุดขั้ว

หัวข้อ	ข้อมูลสำคัญ
ลดการเผา	รวบรวมใบอ้อยและเศษวัสดุเกษตร เพื่อลดควัน PM2.5 และการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
แปรรูปชีวมวล	ผลิตปุ๋ยหมัก วัสดุปรับปรุงดิน พลังงาน หรือไบโอชาร์ตามความเหมาะสมของพื้นที่
ฟื้นฟูดิน	เพิ่มอินทรีย์วัตถุให้ดินอุ้มน้ำดีขึ้น ลดการชะล้าง และช่วยพืชทนต่อฝนทิ้งช่วง
ผลิตอาหารปลอดภัย	ใช้โรงเรือน การจัดการน้ำ และการวางแผนพืช เพื่อลดความเสี่ยงจากฤดูกาลแปรปรวน
ข้อมูลและ MRV	บันทึกพื้นที่ ปริมาณชีวมวล กิจกรรม ผลผลิต ต้นทุน และผลลดการปล่อยอย่างตรวจสอบได้
ตลาดและรายได้	เชื่อมเกษตรกร ผู้ซื้อ และพันธมิตร เพื่อให้การลดการเผาสร้างรายได้จริงแก่ชุมชน

สาระสำคัญสำหรับการสื่อสารสาธารณะ โลกไม่ได้ต้องการให้มนุษย์หวาดกลัว แต่ต้องการให้มนุษย์อ่านสัญญาณให้ถูกต้อง ความเสียหายที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ แสดงว่าเราไม่สามารถใช้ระบบผลิต เมือง และโครงสร้างพื้นฐานแบบเดิมภายใต้ภูมิอากาศแบบใหม่ได้อีกต่อไป

แหล่งข้อมูลและเครดิตภาพ

1. IPCC Sixth Assessment Report Working Group I Chapter 11 Weather and Climate Extreme Events in a Changing Climate. <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/chapter/chapter-11/>
2. IPCC Sixth Assessment Report Working Group III Chapter 2 Emissions Trends and Drivers including cumulative emissions and equity. <https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg3/chapter/chapter-2/>
3. UNFCCC. Introduction to Climate Finance and the principle of common but differentiated responsibilities and respective capabilities. <https://unfccc.int/topics/introduction-to-climate-finance>
4. UNFCCC. Fund for Responding to Loss and Damage. <https://unfccc.int/fund-for-responding-to-loss-and-damage>
5. UNEP International Resource Panel. Rich countries use six times more resources and generate ten times the climate impacts of low income countries. 1 March 2024.
6. World Meteorological Organization. State of the Global Climate 2022 2023 2024 and 2025. <https://wmo.int/publication-series/state-of-global-climate>
7. World Meteorological Organization. State of the Climate in Asia 2023 2024 and 2025. <https://wmo.int/resources/publication-series/state-of-climate-asia>
8. WMO. Climate change likely increased intense rainfall in Pakistan. 16 September 2022.
9. NASA Earth Observatory. Devastating Floods in Pakistan 2022 and Storm Aftermath in Derna Libya 2023.
10. WMO. El Niño linked rains trigger devastation in Brazil. 7 May 2024 and State of Global Climate 2024 Extremes Supplement.
11. World Weather Attribution. Climate change increased the likelihood of wildfire disaster in the highly exposed Los Angeles area. 28 January 2025.
12. NOAA Climate.gov. Weather and climate influences on the January 2025 fires around Los Angeles. 19 February 2025.
13. WMO. Extreme heat cold precipitation and fires mark the start of 2026. 26 January 2026.
14. NASA Earth Observatory. Floods Inundate Southern Mozambique. Satellite image acquired 25 January 2026.
15. Associated Press. Floods in Mozambique displace more than 300000 people in one province. January 2026.
16. Reuters. Thai capital Bangkok declared disaster zone amid flooding. 26 September 2026 and Bangkok floodwaters recede after torrential rain as officials race to drain canals. 27 September 2026.
17. Bangkok Metropolitan Administration and Thai Meteorological Department updates cited in contemporary reporting on the September 2026 Bangkok floods.
18. เว็บไซต์สุรพัฒน์ หมั่นศรีรัชต์. ข้อมูลแนวคิด ผลงาน และกิจกรรมของโครงการ. <https://suraphat-mueangsirat.suraput-m.chatgpt.site/>
19. เว็บไซต์วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ชัยภูมิ. ข้อมูลโครงการและเครดิตภาพกิจกรรม. <https://chaiyaphum-organic-enterprise.pattanaichaiyaphum888.chatgpt.site/>
20. Image credits include NASA Earth Observatory Landsat USGS FEICON and MODIS as stated under each image.

หมายเหตุบรรณาธิการ ตัวเลขผู้เสียชีวิต ผู้ได้รับผลกระทบ และมูลค่าความเสียหายอาจเปลี่ยนแปลงตามการตรวจสอบภายหลัง ข้อมูลในเอกสารนี้ตรวจสอบถึงวันที่ 28 กันยายน 2569 และหลีกเลี่ยงการกล่าวว่าโลกร้อนเป็นสาเหตุเดียวของภัยพิบัติทุกครั้ง